

"โรคมะเร็งรังไข่"

รศ. นพ. วีรศักดิ์ วงศ์ถิรพร

ภาควิชาสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา

Faculty of Medicine Siriraj Hospital

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

ถาม: รังไข่ คืออะไรมีหน้าที่สำคัญอย่างไรบ้าง

ตอบ: รังไข่ คือ อวัยวะเพศอย่างหนึ่งของผู้หญิง ซึ่งมีขนาดโดยทั่วไปประมาณ 2-3 ซม. จะอยู่ข้างปีกมดลูกทั้งสองข้าง สำหรับรังไข่จะมีหน้าที่หลัก 2 อย่าง คือ การผลิตไข่ ซึ่งจะมีมาผสมกับเชื้อของเพศชาย กลายเป็นตัวอ่อน ไข่ฝังตัวอยู่ในโพรงมดลูกและหน้าที่สำคัญอีกอย่างก็คือ การผลิตฮอร์โมนเพศหญิง ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของรังไข่

ถาม: สาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดโรคมะเร็งรังไข่

ตอบ: ก่อนที่จะพูดถึงโรคมะเร็งรังไข่ ขอเรียนให้ทราบในเรื่องรังไข่อย่างที่ได้เรียนให้ทราบไว้ รังไข่จะมีขนาดประมาณ 2-3 ซม. ถ้าจะไม่เกิน 5 ซม. ในตัวรังไข่เองจะสามารถโตได้ พอโตขึ้นมาที่จะเป็นรังไข่ของรังไข่ ซึ่งในเนื้อของรังไข่ ซึ่งจะมีทั้งเนื้อเยื่อธรรมดาที่เนื้อเยื่อที่เป็นมะเร็ง ซึ่งต้องสำคัญคือ ชนิดที่เกิดให้เป็นมะเร็งที่จะทำให้เกิดปัญหามากมายในตัวผู้หญิง สำหรับสาเหตุหรือปัจจัยเสริมจริง ๆ ก็จะเป็นตัวทำให้เกิดมะเร็งรังไข่ยังไม่พิสูจน์แน่ชัดว่าอะไรจะเป็นตัวกระตุ้นแน่ชัดที่ทำให้เกิดมะเร็งรังไข่ขึ้น ก็มีรายงานเหมือนกันว่า การใช้ยากระตุ้นการตกไข่ในผู้หญิงที่มีบุตรยากหรือไม่มีการตกไข่ เพื่อทำให้มีการตกไข่ แล้วนำมาผสมเทียม ถ้ามีรายงานว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดมะเร็งรังไข่ในผู้หญิงได้เช่นกัน แต่ก็ไม่มีบทพิสูจน์ที่แน่ชัด ยังจะต้องมีการศึกษาต่อไป

ถาม: กรรมพันธุ์ เป็นสาเหตุหนึ่งในการเกิดโรคมะเร็งรังไข่หรือไม่

ตอบ: มะเร็งรังไข่ มีอยู่หลายชนิดด้วยกันกรรมพันธุ์ก็มีส่วนหนึ่งเหมือนกันที่จะเป็นสาเหตุของมะเร็งในรังไข่ได้ ในกลุ่มคนไข้ที่คุนย่า คุณแม่ ที่เป็นมะเร็งของเต้านมหรือลำไส้ ก็อาจจะมีการถ่ายทอดพันธุกรรมมาอย่างลูกได้

ถาม: ปัจจุบันมีผู้ป่วยมะเร็งรังไข่มากขึ้นเพียงใด

ตอบ: สำหรับมะเร็งรังไข่พบผู้ป่วยได้ประมาณ จากสถิติของโรงพยาบาลศิริราช ที่เคยรายงานไว้ จะประมาณ 17% ของมะเร็งในอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิง ซึ่งจะพบมาจากมะเร็งปากมดลูก แต่ก็พบว่าโรคมะเร็งรังไข่จะทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตได้มากที่สุด

ถาม: กลุ่มอาชีพและอายุใดที่พบเป็นส่วนใหญ่

ตอบ: สำหรับกลุ่มผู้ป่วยที่ว่าอาชีพใดที่จะเป็นปัจจัยเสริมที่จะทำให้เป็นมะเร็งรังไข่ก็ยังไม่มียารายงาน ถ้าจะพบได้ทั่วไปในผู้หญิง มักจะพบในผู้หญิงที่มีอายุค่อนข้างสูง อยู่ในวัยที่เริ่มหมดประจำเดือน อายุระหว่าง 50-60 ปี

ถาม: ลักษณะอาการผิดปกติจะมีวิธีการสังเกตได้หรือไม่ หรือสงสัยควรทำอย่างไร

ตอบ: สำหรับมะเร็งรังไข่ ถือว่าเป็นอัตราการเสียชีวิตมากที่สุดของมะเร็งอวัยวะสืบพันธุ์ผู้หญิง สาเหตุเนื่องมาจากเรามักจะเจอมะเร็งรังไข่ในระยะท้าย ๆ ระยะต้น ๆ เรามักจะไม่ค่อยเจอ เพราะว่า มะเร็งรังไข่ส่วนใหญ่ เมื่อเริ่มเป็น มักจะไม่ค่อยมีอาการ หรืออาการที่เป็นก็ไม่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นมะเร็งรังไข่ ไม่เหมือนกัน มะเร็งอวัยวะสืบพันธุ์ชนิดอื่น เช่น มะเร็งปากมดลูก ในคนไข้กลุ่มนี้มักจะมีประวัติตกขาว มีเพศสัมพันธ์จะมีเลือดออกในช่วงต้น ๆ หรือระยะท้าย สำหรับมะเร็งรังไข่แล้ว เป็นการยากที่จะบอกจากอาการ เพราะอาการของคนไข้เหล่านี้ ถ้าเน้นในช่วงต้น ๆ ก็มักจะไม่แน่นอน อาจมีอาการปวด จุด เสียด ในช่องท้องที่อาจจะเป็นอาการของโรคทางลำไส้ ซึ่งไม่มีอาการเฉพาะเจาะจง กว่าจะเริ่มมีอาการก็มักจะมีขนาดโต และจะไปกดทับกระเพาะปัสสาวะ ทำให้ปัสสาวะบ่อยท้องผูก หรือบางรายในระยะท้ายก็จะมีสุขภาพทรุดโทรมลง เบื่ออาหาร น้ำหนักลด ท้องโตเร็ว หายใจลำบาก เนื่องจากการแพร่กระจายของมะเร็งไปแล้ว หรือในบางรายมะเร็งรังไข่โตเร็ว อาจจะทำให้รังไข่แตกก็จะมาด้วยเรื่องปวดท้องอย่างฉับพลันได้

ถาม: ถ้าคนไข้สงสัยอยากจะทำตรวจร่างกายทำให้ทราบได้หรือไม่

ตอบ: สำหรับรับการตรวจในระยะแรก ควรตรวจเช็คภายในประจำปี จะช่วยได้ ส่วนหนึ่งคือการตรวจแล้วคลำพบว่ามีก้อนหรือสงสัย ควรมีการสืบค้นต่อรวมทั้งการตรวจอัลตราซาวด์ ก็จะช่วยให้ตรวจพบได้ ถ้ามีรังไข่โตขึ้นและสงสัยควรมีการตรวจเพิ่มเติม การตรวจเช็คด้วยวิธีอื่น เช่น การเจาะเลือดจะบอกได้เหมือนกันแต่ไม่มีลักษณะที่จำเพาะเจาะจงสำหรับมะเร็งรังไข่ เนื่องจากมะเร็งรังไข่มีอยู่หลายชนิด แต่ละชนิดมีความแตกต่างกันไป บางแห่งมีการเจาะหน้าในช่องท้อง เพื่อเจาะหาเซลล์มะเร็งก็มี แต่จะไม่คุ้มกับการเสี่ยงที่จะมาเจาะท้อง และคนไข้ไม่มีประวัติ โดยสรุป การตรวจหามะเร็งรังไข่ในระยะเริ่มแรกค่อนข้างยาก

ถาม: ปัจจุบันมีวิธีการรักษามะเร็งรังไข่อย่างไร กี่วิธี

ตอบ: การรักษามีหลายวิธีขึ้นอยู่กับคนไข้ว่าเป็นระยะไหน ในระยะต้นการผ่าตัดเป็นวิธีการที่จำเป็น การผ่าตัดเหมาะสำหรับมะเร็งรังไข่ระยะเริ่มต้น ถ้าเกิดมะเร็งมีการแพร่กระจายไปมาก ภายหลังที่มีการตัดรังไข่เอาเนื้องอกออกมาแล้ว เราจะต้องมียาที่จะช่วยให้เสริมด้วย เช่น ให้คีโม

บำบัด การให้ก็ใช้เวลาประมาณ 3 อาทิตย์แล้วแต่ชนิดของยา ซึ่งการให้คีโมได้ผลดีในระยะที่เป็นไม่มาก และวิธีอื่นคือการฉายแสงหรือรังสีรักษาก็สามารถนำมาใช้รักษาได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าเป็นมะเร็งในระยะใด

ถาม: ในกรณีที่ผู้ป่วยอยู่ในวัยเจริญพันธุ์ อยากมีบุตรถ้าเกิดปัญหาคือไม่ยากให้ตั้งครรภ์จะมีวิธีการอย่างไร

ตอบ: กลุ่มของผู้ป่วยที่จะเจอมะเร็งรังไข่ได้ในวัยเจริญพันธุ์คือช่วง 17-18 ปี ในช่วงต้นของการมีประจำเดือน ในกลุ่มพวกนี้จะเจอมะเร็งรังไข่ชนิดหนึ่ง มักจะรักษาด้วยคีโมได้ผลดี สำหรับผู้ที่มีอายุน้อยและเป็นมะเร็งรังไข่ในระยะเริ่มต้น ซึ่งปกติรังไข่จะมี 2 ข้าง และจะตั้งครรภ์ข้างที่เป็นออกร่วมกับการให้ยาคีโมเพื่อทำการรักษา ซึ่งในคนไข้กลุ่มพวกนี้มีประจำเดือนปกติ ก็สามารถแต่งงานและมีบุตรได้ ซึ่งเท่าที่กล่าวมาจะขึ้นอยู่กับชนิดของมะเร็งเป็นหลัก

ถาม: สำหรับวิธีการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยที่เป็นมะเร็งรังไข่ จะมีวิธีการดูแลอย่างไร

ตอบ: ผู้ที่เป็นมะเร็งรังไข่ในระยะที่ให้คีโมก็คือให้คีโมในกลุ่มพวกนี้ จะมีอาการเบื่ออาหารและคลื่นไส้ อารมณ์ไม่แจ่มใส การดูแลทั่วไปคือหมั่นตรวจเช็คร่างกายโดยการตรวจประจำปี หรือมาตามแพทย์นัด เพื่อดูผลการรักษาว่าจะกลับมาเป็นอีกหรือไม่

ถาม: การป้องกันโรคนี มีวิธีการอย่างไร

ตอบ: การป้องกันโรคยังหาสาเหตุไม่ได้ ควรตรวจเช็คสุขภาพ บางรายกล่าวว่าเมื่ออายุมากแล้ว ควรจะตัดรังไข่ทิ้งไปหรือไม่ จริง ๆ แล้วไม่ควรทำ ในคนไข้บางรายถ้าเป็นโรคอย่างอื่นเช่น เนื้องอกมดลูกที่ต้องผ่าตัด อายุมาก 40-50 ปี บางรายคุณหมอมะเร็งจะผ่าตัดเอารังไข่ออกไปด้วย ซึ่งเป็นการเหมาะสม